



Sajtóközlemény

Luxembourg, 2016. április 12.

Az Európai Számvevőszék szerint a tápanyagok okozta balti-tengeri szennyezés csökkentése terén korlátozott mértékű az előrelépés és hiányzik az ambíció

Az Európai Számvevőszék újonnan közzétett jelentése szerint a Balti-tengerbe történő tápanyagbevitel csökkentését célzó uniós intézkedések csak korlátozott hatást értek el. A számvevők megállapították, hogy a tagállami tervek nem eléggé ambiciózusak és nem tartalmaznak megfelelő mutatókat. A szennyvízkezelési infrastruktúrába csak részben eredményes beruházások történtek, a mezőgazdasági intézkedések nem voltak arányban a probléma mértékével, az Unió balti-tengeri stratégiájának többletértéke pedig nehezen felmérhető.

A Balti-tenger a világ egyik legszennyezettebb tengere. Partján nyolc uniós tagállam (Dánia, Észtország, Finnország, Németország, Lettország, Litvánia, Lengyelország és Svédország), valamint Oroszország fekszik.

Az Unió 2007 és 2013 között a Balti-tenger partján fekvő öt tagállamban 4,6 milliárd euróval járult hozzá szennyvízgyűjtési és -tisztítási projektekhez. Mind a nyolc balti-tengeri tagállamban vidékfejlesztési – többek között vízvédelmi – intézkedésekre összesen további 9,9 milliárd eurót költött. Az Unió 2001 és 2014 között további közel 50 millió euró értékben társfinanszírozott a vízminőség javítását célzó projekteket Oroszországban és Fehéroroszországban.

A számvevők három Balti-tenger menti tagállamot kerestek fel (Finnország, Lettország és Lengyelország), az összes többi balti-tengeri tagállam körében pedig felmérést végeztek. Az Unió által támogatott oroszországi és fehéroroszországi projektek ellenőrzésére az Európai Bizottság dokumentumai révén került sor. A Számvevőszék megvizsgálta, hogy az uniós fellépések eredményesen segítették-e a tagállamokat a Balti-tengerbe történő tápanyagbevitel csökkentése tekintetében. Általános következtetésünk szerint csak korlátozott mértékű előrelépés történt.

„A Balti-tenger vízminőségének javításához célzottabb fellépésre van szükség, és több együttműködésre Oroszországgal – jelentette ki Ville Itälä, a jelentésért felelős számvevőszéki tag. Közel 100 millió ember álma a tiszta Balti-tenger. Az álom valóra váltásához az érintett országoknak sokkal jobban kellene élniük a rendelkezésükre álló hatáskörökkel”.

A számvevők szerint a Balti-tenger első számú szennyezőforrása a mezőgazdaság, a fő problémák pedig az intézkedések elégtelensége és a célirányosság hiánya. Lengyelországban például a földterületnek mindössze 5%-a minősül „nitrátérzékenynek”, s emiatt nem elég nagy területen alkalmazzák az intenzív vízvédelmet. Másfelől Finnország egész területét nitrátérzékenyként jelölték ki; emiatt azonban az intenzív intézkedéseket nem oda irányítják, ahol azokra a legnagyobb szükség van. Megállapították számvevőink azt is, hogy az agrár-környezetvédelmi intézkedések előírásai nem

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről.

A jelentés teljes szövege letölthető: www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – szóvivő

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – sajtófelelős

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide de Gasperi – L-1615 Luxemburg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

mindig kellően szigorúak.

Noha az Unió jelentős összegekkel finanszíroz települési szennyvíztisztítási projekteket, a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv végrehajtása késedelmes, és a végrehajtást az Európai Bizottság nem kísérte a kellő időben figyelemmel. A településekről származó tápanyagterhelés mindazonáltal csökkent.

Az oroszországi és fehéroroszországi társfinanszírozott projektek költséghatékonyaknak bizonyultak, a végrehajtás azonban lassú, és a projektek túl kicsik ahhoz, hogy a szükséges szinten teljesíthessenek. Például a tápanyag okozta szennyezés Kalinyingrádban a szentpétervári után a második legnagyobb mértékű, de a Kalinyingrádot illetően 2005-ben jóváhagyott víz- és környezetvédelmi szolgáltatási projektek közül még egyet sem fejeztek be.

A számvevők egy sor ajánlást fogalmaznak meg a tagállamok és az Európai Bizottság számára. A Bizottság:

- írja elő a tagállamok számára megfelelő nitrátérzékeny területek kijelölését,
- értékelje rövidebb időn belül a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv előírásainak teljesítését,
- támogassa az Oroszországból és Fehéroroszországból a Balti-tengerbe jutó tápanyagterhelés csökkentését célzó projekteket.

A tagállamok:

- az agrár-környezetvédelmi intézkedéseket irányítsák azokra a területekre, ahol a legnagyobb tápanyagcsökkentő hatás várható,
- a nitráttal kapcsolatos cselekvési programjaikban a követelményeket a legújabb tanulmányok alapján szabják meg,
- a szennyvízkezelési infrastruktúrákat a lehető leghatékonyabban tervezzék és építsék meg.

A szerkesztők figyelmébe

„Eutrofizációra” akkor kerül sor, ha egy adott víztestbe főként emberi tevékenységből származó tápanyagtöbblet – elsősorban nitrogén és foszfor – kerül. A megnövekedett tápanyag-koncentráció intenzív, potenciálisan mérgező algásodáshoz vezet. Mivel a Balti-tenger szűk és sekély csatornákon keresztül kapcsolódik a világtengerekhez, ugyanaz a víz akár 30 évig is benne maradhat. Emiatt könnyebben megnő a nitrogén- és a foszfor szint, és előfordulhat, hogy az emberek, a halak és az egyéb állatok számára egészségügyi problémákat okoz, illetve károkat okoz a tavakban, folyókban, vízgyűjtőkben, vízfolyásokban és vizes élőhelyeken.

A tengervédelmi stratégiáról szóló 2008-as keretirányelv célja, hogy az Európai Unió tengervizei 2020-ra elérjék a „jó” környezeti állapotot. Az irányelv értelmében a tagállamoknak régiókon és alrégiókon belül együttműködve kell megvalósítaniuk az irányelv célkitűzéseit, úgy, hogy közben felhasználják például – ha az ésszerű és helyénvaló – a regionális tengeri egyezmények keretében már létrehozott struktúrákat.

A Balti-tengerre ezen egyezmények közül a Helsinki Bizottság (HELCOM) által irányított Helsinki Egyezmény és annak kapcsolódó balti-tengeri cselekvési terve vonatkozik, amely az aláíró országok számára előírja a tengervíz tápanyagterhelésének csökkentését.

2009-ben az Európai Tanács elfogadta a balti-tengeri régió fejlesztésére irányuló stratégiáját: e makroregionális stratégia a szomszédos államok közötti együttműködés erősítésével és az innovatív megoldások bátorításával igyekezett ösztönözni a környezetvédelmet, s ezen belül többek között a tengervíz tápanyagterhelésének csökkentését.

Honlapunkon nagy felbontású fotók is letölthetők, és a forrás megjelölésével felhasználhatók. Eutrofizálódott tengervíz.

Forrás: HELCOM, fotó: Samuli Korpinen.

A 3/2016. számú, „A Balti-tenger eutrofizációja elleni küzdelem: további és eredményesebb fellépésre van szükség” című közlemény elérhető az Unió 23 hivatalos nyelvén.